

platební styk

Autor prezentace: doc. Petr Mrkývka

Peněžní trh

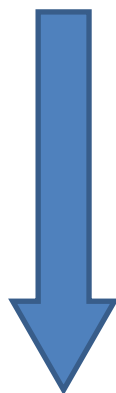
- Pohyb různých forem krátkodobých peněz (splatnost do 1 roku)
- Velké objemy finančních prostředků
- Nízké riziko, nízký výnos, vysoká likvidita

Instrumenty peněžního trhu

- Obchody s penězi centrální banky
 - Denní peníze
 - Overnight money
 - Tom-next money (tomorrow-next day)
 - Spot-next money
 - Termínované peníze
- Krátkodobé dluhové instrumenty
 - Vládní pokladniční poukázky
 - Depozitní certifikáty
 - Komerční papíry
- Obchody s krátkodobými finančními deriváty

Rozvinutá ekonomika

Platby předáváním oběživa

Bezhotovostní platební styk

prosté převody*platební karty*šeky*jiné

Předepsaná bezhotovostní forma plateb

- Zákon **254/2004 Sb.**, o omezení plateb v hotovosti, v platném znění
- Platby přesahující zákonem stanovený limit částku (270 000 Kč)
- Všechny platby v CZK i cizí měně mezi A+B/den
- Hodnotné komodity – Au apod.
- X daně *sensu largo* ...
- Sankce: správní delikt 5 mln. Kč, přešupek 500 000 Kč
- Kontrola: FS ČR, CS ČR

Bezhotovostní platební styk

- Zákonná úprava teprve v roce 2002 (124/2002 Sb.) – účinnost: 1.1.2003 zrušen: 1.11.2009 – 284/2009 Sb.
- Všeobecné obchodní podmínky
- Opatření ČNB, SBČS

Pozitivní právo

- Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, v platném znění
- *Implantace evropského práva:*
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES , o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES , o platebních službách na vnitřním trhu,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES, o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností,

Obsah

- Poskytování platebních služeb
- Vydávání elektronických peněz
- Provozování platebních systémů

Poskytování platebních služeb

- Provádění převodů peněz:
 - a) bezhotovostních,
 - b) polohotovostních

Bezhotovostní: účet účet

Polohotovostní: hotovost účet

účet hotovost

Poskytovatelé platebních služeb 1

- Poskytovatelé podle ZPS:
 - a) Platební instituce
 - b) Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu
 - c) Instituce elektronických peněz
 - d) Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu

Poskytovatelé platebních služeb 2

- Podle jiných zákonů:
 - a) Banky (21/1992 Sb.)
 - b) Spořitelní a úvěrní družstva (87/1995 Sb.)
 - c) Česká národní banka (6/1993 Sb.)
- Zahraniční subjekty se sídlem v EU nebo EEA

Dohled a regulace

- Česká národní banka - tuzemci
- Zahraniční orgán dohledu - cizozemci

Pozn.: obdoba bankovního dohledu

Převody

- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává **platební příkaz**
 1. plátce,
 2. příjemce, nebo
 3. plátce prostřednictvím příjemce,
jestliže poskytovatel **neposkytuje** uživateli převáděné peněžní prostředky jako **úvěr**,
- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz
 1. plátce,
 2. příjemce, nebo
 3. plátce prostřednictvím příjemce,
jestliže poskytovatel **poskytuje** uživateli převáděné peněžní prostředky jako **úvěr**,
- provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce **nevyužívají platební účet** u poskytovatele plátce - **poukazování peněz**,

Další platební služby

- vydávání a správa platebních prostředků* a zařízení k přijímání platebních prostředků,
- provedení platební transakce*
poskytovatelem služeb elektronických komunikací (ZEK – 127/2005 Sb., v platném znění), jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení

Platební prostředky

=

- zařízení nebo
- soubor postupů dohodnutých mezi poskytovatelem a uživatelem, které jsou vztaženy k osobě uživatele a kterými uživatel dává platební příkaz.

Platební transakce

=

- vložení peněžních prostředků na platební účet,
- výběr peněžních prostředků z platebního účtu
nebo
- převod peněžních prostředků, ledaže se
nejedná o platební službu

Platební instituce

- Právnícká osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě **povolení k činnosti platební instituce**
- Vydává **ČNB**
- **Oprávnění:**
 - a) poskytovat platební služby uvedené v povolení k činnosti platební instituce,
 - b) provádět činnosti související s poskytováním platebních služeb, včetně poskytování úvěrů, a
 - c) provozovat platební systém s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu

- ten, kdo je oprávněn poskytovat platební služby na základě zápisu do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu

→ ČNB

- **Oprávnění:** poskytovat platební služby pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřesahuje částku odpovídající **3 000 000** eur. Jestliže poskytovatel platebních služeb malého rozsahu poskytuje platební služby kratší dobu než 12 měsíců, vychází se při určení částky jím provedených platebních transakcí z jeho obchodního plánu.

Elektronické peníze

=

peněžní hodnota, která

a) představuje **pohledávku** vůči tomu, kdo ji vydal,

b) je **uchovávaná elektronicky**,

c) je vydávaná **proti přijetí peněžních prostředků** za účelem provádění platebních transakcí a

d) je **přijímána jinými osobami** než tím, kdo ji vydal.

Subjekty oprávněné vydávat EP

- 1. Banky**
2. zahraniční banky a zahraniční finanční instituce (podle ZB)
- 3. spořitelní a úvěrní družstva (ZSÚD)**
- 4. instituce elektronických peněz (ZPS)**
- 5. zahraniční instituce elektronických peněz (ZPS)**
- 6. vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu (ZPS)**
- 7. Česká národní banka**

Instituce elektronických peněz

=

právnícká osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze na základě **povolení** k činnosti instituce elektronických peněz

ČNB

Oprávnění

- a) **vydávat elektronické peníze,**
- b) poskytovat **platební služby,** které se týkají elektronických peněz,
- c) poskytovat platební služby, které se netýkají elektronických peněz, uvedené v povolení k činnosti instituce elektronických peněz,
- d) provádět **činnosti související** s činnostmi uvedenými v písmenech a) až c), včetně poskytování **úvěrů,** a
- e) **provozovat platební systém** s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Vydavatel EP malého rozsahu

=

Právníká osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze **na základě zápisu do registru** vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu

ČNB

Oprávnění

1. **Vydávat elektronické peníze** a poskytovat platební služby, které se týkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže průměr jím vydaných elektronických peněz v oběhu v České republice nepřekročí částku odpovídající **5 000 000 eur**.

(aritmetický průměr výše závazků vydavatele vyplývajících z EP na konci kalendářního dne za posledních 6 kalendářních měsíců)

2. **Poskytovat platební služby**, které se netýkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí, které se netýkají elektronických peněz, v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřekročí částku odpovídající **3 000 000 eur**.

CERTIS

- Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System
- Platební systém s neodvolatelností zúčtování provozovaný ČNB
- § 38 ZČNB
- Pravidla systému – www.cnb.cz:
http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/pravidla_CERTIS.html

Ad CERTIS

- Popis systému

http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html

- Seznam účastníků

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/seznam_certis.pdf

Plátce

Zadá příkaz ke standardní nebo spěšné (expresní) úhradě své bance – přímé bankovníctví, písemný příkaz (sběrný box, přepážka)

Banka plátce

Vloží písemný příkaz k úhradě do interního systému banky

Příkaz k úhradě z přímého bankovníctví (elektronické bankovníctví, homebanking, internet, mobil) je vložen přímo do interního systému banky.

Zpracuje příkaz k úhradě ve svém interním systému – zajistí odepsání prostředků z účtu plátce

Vytvoří a odešle data s úhradou do systému CERTIS za účelem připsání platby na účet banky příjemce

Banka plátce je povinna připsat částku převodu ve prospěch účtu banky příjemce v systému CERTIS nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu (okamžik přijetí definuje banka plátce ve smluvních podmínkách s klientem).

Systém CERTIS (ČNB)

Účty bank pro mezibankovní platební styk jsou v ČNB vedeny v systému CERTIS. Zpracování v systému CERTIS je mírně odlišné pro spěšné platby a pro standardní platby.

Zajistí příjem a zpracování dat s úhradou od banky plátce

V systému CERTIS dojde v účetním dni vždy ke zpracování všech přijatých plateb (nekryté jsou vráceny bance plátce).

Provede kontrolu krytí na straně banky plátce a zajistí převod prostředků z účtu banky plátce na účet banky příjemce

Platba je připsána na účet banky příjemce jen tehdy, má-li banka plátce na svém účtu v systému CERTIS dostatek prostředků: spěšná úhrada obvykle do 10 vteřin po přijetí dat, standardní úhrada v průběhu několika minut (při velkém množství plateb může platba čekat ve vstupní frontě). Systém CERTIS je schopen zaúčtovat cca 1,5 milionu plateb za hodinu. Účtování probíhá v pracovních dnech od 0:00 hod. do 16:00 hod.

Vytvoří a odešle data s úhradou bance příjemce

Informace o připsaných platbách jsou odesílány bance příjemce v průběhu účetního dne každou hodinu, spěšné platby jsou odesílány každých 10 minut.

Banka příjemce

Provede příjem a zpracování dat s úhradou ze systému CERTIS

Připíše prostředky na účet příjemce

Banka příjemce je povinna připsat částku převodu ve prospěch účtu příjemce neprodleně poté, kdy byla částka převodu připsána na její účet v systému CERTIS.

Příjemce

Prostředky jsou k dispozici po připsání částky na účet příjemce

Symbols

- **Konstantní**
- **Specifický**
- **Variabilní**

Max deset numerických míst

Dobrovolné použití

Vžité: 1148, 0308, 0300, 0558

BANCE _____

POBOČCE _____

PŘÍKAZ K ÚHRADĚ

datum splatnosti

bankovní spojení					
číslo účtu plátce	kód banky				
		měna	symboly plateb		
číslo účtu příjemce	kód banky	částka	variabilní	konstantní	specifický
doplňující údaj banky			údaj pro vnitřní potřebu příkazce		

místo a datum vystavení

podpis příkazce

Národní formát účtu

- Tři části

Identifikátor účtu klienta:

1. 6 míst – nepovinná, „předčíslí“
2. 2 – 10 míst – „kmenové číslo“
3. Kód platebního styku - „kód banky“

Z účtu: **12-3456/0100**Vyplnit ze šablony VyberteNázev účtu: **Koudelka František**IBAN: **CZ9501000000123456****Příjemce:**

IBAN:

Název:

Ulice (P. O. BOX):

Město, PSČ:

Země: --vyberte zemi--

Banka příjemce

- Zadat BIC / SWIFT kód
- Vybrat ze seznamu Vybrat banku

BIC / SWIFT kód:

Země: --vyberte zemi--

Název:

Město:

Ulice:

Částka: Měna: EUR Kalkulačka měnÚčet pro poplatky: 12-3456/0100 Urgentní platbaDatum splatnosti: 07.09.2015Reference platby: **Účel platby**

- Popis
- Kód

Zpráva pro příjemce

Níže uvedená nepovinná pole vyplňujte, pokud požadujete detailně identifikovat plátce či příjemce platby.

Identifikace příjemce

Typ identifikace

- BIC / SWIFT kód
- Jiná identifikace

OrganizaceTyp dokumentu Identifikační údaje Výstavce dokumentu **Identifikace plátce**

Typ identifikace

- BIC / SWIFT kód
- Jiná identifikace

OrganizaceTyp dokumentu Identifikační údaje Výstavce dokumentu **Identifikace konečného příjemce** **Identifikace původního plátce** [Oznámení o platbě >>>](#)

SEPA

- Single Payment Area = jednotná oblast pro platby v eurech v rámci EU + EEA

IBAN

- International Bank Account Number
- = mezinárodní formát čísla účtu podle ISO 13616
- 24 alfanumerických znaků
- CZ
- 2. a 3. znak = Kontrolní číslice definované v ISO 13616
- 5.-8. znak = čísla kódu platebního styku
- 9.-24. = identifikátor účtu klienta
- IBAN – konkretizuje banka účtu

Účel IBAN

- podpora automatizovaného zpracování přeshraničních příkazů, zrychlení, zjednodušení a zlevnění přeshraničního platebního styku a snížení počtu chyb z důvodu nesprávně zadaného čísla účtu.

SWIFT

=

*Society for Worldwide Interbank Financial
Telecommunication - Společnost pro
celosvětovou mezibankovní finanční
telekomunikaci*

IBAN kalkulátor

- https://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/iban/iban.html
- <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/iban/vypocet-iban-pre-sr>
- http://www.ibancalculator.com/iban_and_bic.html

BIC

- Jedinečný kód přidělený platební instituci SWIFT
- Swiftová adresa dané banky **BIC** (*Bank Identifier Code = bankovní identifikační kód*) je osmi nebo jedenáctimístný údaj, který se skládá z následujících znaků:
- kódu banky, který identifikuje banku pomocí čtyř abecedních znaků (např. KOMB – [Komerční banka a.s. Praha](#); CNBA – [ČNB](#); apod.)
- kódu země, identifikujícího zemi nebo geografické území, na němž je umístěno sídlo banky nebo jiného konkrétního uživatele (používá se dvoumístného abecedního kódu [ISO](#), např. FR pro [Francii](#), US pro USA, CZ pro [Českou republiku](#) atd.);
- kódu místa, který identifikuje pomocí dvoumístného [alfanumerického](#) znaku [region](#) nebo [město](#), v němž je umístěno sídlo uživatele (např. PP - [Praha](#), SG – [Singapur](#) atd.)
- příp. kódu pobočky, který je volitelnou součástí swiftové adresy a skládá se ze tří alfanumerických znaků

Výlohy

- Kód úhrady poplatků určuje, kdo bude platit poplatky:
- OUR - vše platí plátce
- BEN - vše platí příjemce
- SHA - každý platí své bance

V prostředí **SEPA** jen SHA!